

NUMMER 2.2023 • Nämndeman i fokus • Nytt och noterat • Föreningsnytt •

Domstolsverket informerar • En tidning från Nämndemännens Riksförbund

Nämnde mannen

OBEROENDET HOTAT?

PORTRÄTT: RICHARD SANNERHOLM

HISTORISKA RÄTTEGÅNGAR

Riskerar domstolarna att politiseras?

EFTER DET SÅ KALLADE SNIPPAMÅLET i Hovrätten för Västra Sverige, tvingades två nämndemän i Göteborg att avgå.

Jag har pratat med en av de två nämndemännen och kan konstatera att de utsattes för politiska påtryckningar från det parti som tidigare nominerat dem till uppdraget som nämndemän i Hovrätten. Uppenbarligen ansåg en hög företrädare för partiet att de ”dömt fel”. Detta skedde efter att de två nämndemännen haft ett ”coachande samtal” med partiföreträdaren.

Händelsen väcker stor oro och bestörtning. Oberoende och självständiga domstolar och domare är en av grundpelarna i vårt rättssystem. Blotta misstanken om otillbörlig politisk påverkan på domarna är fullständigt oacceptabel. Vi kan aldrig acceptera en sådan utveckling i det svenska rättssystemet.

VÅRENS HÄNDELSER VÄCKER många principiella frågor. Kan nämndemännens självständighet och därmed domstolarnas oberoende påverkas och styras av politiken? Vad händer om domarna i våra domstolar inte vågar uttrycka skiljaktiga meningar eller ta beslut som ogillas av de politiska partierna?

Vikten av en nämndemannakår med stor personlig integritet och civillurage kommer i och med Snippadomen att bli än viktigare. I annat fall riskerar vi att få ängsliga domare som i förlängningen kan minska allmänhetens förtroende för domstolarna.

Vid rekrytering och utbildning av nämndemän tydliggörs att uppdraget ovillkorligt är opolitiskt och religiöst

obundet. En nämndeman får på inga villkor i sin tjänsteutövning uttrycka partipolitiska och/eller religiösa uppfattningar. De ska uppträda opartiskt, objektivt och döma så rättvist som möjligt.

INGET AV DE POLITISKA PARTIERNA vill avskaffa nämndemannasystemet helt. En generell uppfattning är att nämndemannasystemet är viktigt i vårt rättssystem. De

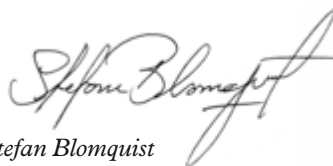
”Blotta misstanken om otillbörlig politisk påverkan på domarna är fullständigt oacceptabel.”

politiska partierna, i likhet med Nämndemännens Riksförbund, NRF, understryker dock att systemet behöver moderniseras och utvecklas. Processen för rekrytering och nämnde-

männens lämplighet, integritet och kompetens, lyfts särskilt fram.

Således bör nämndemannasystemet förfinas. NRF driver dessa utvecklingsfrågor med stöd av vår Strategiska Agenda. Där prioriteras: Förbättrad utbildning, utvecklad rekryteringsprocess, höjda arvoden och översyn av ersättningsbestämmelserna, åtgärder mot hot/hat/våld/trakasserier samt arbetsmiljö.

NRF vill fortsätta vara en aktör i detta viktiga utvecklingsarbete. Vi kan och ska bidra med erfarenhet och kompetens för att modernisera nämndemannasystemet – och därmed till att värna ett demokratiskt rättssamhälle med oberoende domare och domstolar.

Stefan Blomquist
FÖRBUNDSORDFÖRANDE
NÄMNDEMÄNNENS RIKSFÖRBUND

NÄMNDEMAN I FOKUS

Rolf Lind, 69

Nämndeman i Göta hovrätt,
Jönköping

BOR: Nässjö. **GÖR:** Pensionär,
tidigare marknadschef på HSB.

FRITID: Jobbar ideellt med att
samla in pengar till ungdoms-
bandy. Har även några styrelse-
uppdrag.

FOTO: PRIVAT

VI NÄMNDEMÄN KÄNNER OSS INTE ÅSIDOSATTA

**Du är nämndeman i Göta
hovrätt. Vad gör ni där?**

Vi överprövar mål från tings-
rätterna. I normalfallen tar
vi del av handlingar och vitt-
nesmål från tingsrätten, och
gör en bedömning utifrån det.
Vid överläggningen är vi tre
juristdomare och två nämndemän. Dialogen är öppen,
och vi nämndemän känner oss
inte åsidosatta på något sätt.
Ibland hör man talas om att
jurister liknar nämndemän vid
något som katten släpat in,
men så är det inte alls i Göta
hovrätt.

**Hur har uppdraget påverkat
dig?**

Jag har fått ökad insikt om
lagstiftning och rättsskipning.
Det är känslomässigt tungt
ibland, med sexualbrott och
unga brottsoffer. Det ska den
som vill bli nämndeman vara
klar över.

**Hur reagerar omgivningen
på ditt uppdrag?**

Jag får ibland frågor om en-
skilda rättsfall, och det kan vi
ju inte prata om. Däremot kan
vi förklara hur rättsskipningen
går till, att det inte alltid finns
underlag för en fällande dom.
Det är också en viktig del av
vårt uppdrag. En del tror kan-
ske att vi sitter och gissar, men
vi går igenom bevisningen
mycket noga, så att vi bottnar
besluten.

**Något du vill utveckla i
nämndemannasystemet?**

Det ska finnas en samråds-
grupp mellan nämndemännen
och ledningen för domstolen.
Jag har förstått att det kan
vara lite si och så med dessa
grupper. Vi har nu en samråds-
grupp i hovrätten, som ett stöd
till oss nämndemännen i vår
roll. Jag tycker det är mycket
värdefullt.

**Ska du fortsätta som
nämndeman nästa period?**

Jag har inte bestämt mig ännu,
men lutar åt att fortsätta.

Innehåll

NR 2.2023

- 4 Oberoende domstolar?
- 8 Nytt och noterat
- 10 Porträttet: Richard Sannerholm
- 13 Domstolsverket informerar
- 14 Doris Möller – Årets Nämndeman
- 16 Rättegångar som gått till historien
- 19 Sista ordet

14
Årets Nämndeman

16 Rättegångar som
gått till historien

OMSLAG: Thomas Östlund

**Nämnde
mannen**

Ges ut av Nämndemännens Riksförbund och distribueras till aktiva nämndemän i Sverige,
via domstolarnas nämndemannarum. Presslagt juni 2023. Årgång 46.

REDAKTÖR: Thomas Östlund, thomas@thomasostlund.se, tel: 070 541 76 28 **ART DIRECTOR:** Ninni Oljemark,
Kombinera AB **ANSVARIG UTGIVARE:** Roine Hangvar, e-post: roine.hangvar@nmrf.se

TRYCK: Norra Skåne Offset. Citera gärna, men ange källan. Redaktionen ansvarar ej för insänt, ej beställt
material. Övrig information om tidningen och Nämndemännens Riksförbund, se sidan 19. **ISSN 03448-4351**

Snippadomen,
nämndemännen,
politikerna...
Hur står det till
med domstolarnas

OBEROENDE?

Den så kallade Snippadomen i Hovrätten för Västra Sverige har väckt stor uppmärksamhet. Dels för själva domen, som nu ska prövas i Högsta domstolen. Dels för att händelserna väckt frågor om nämndemännens och domstolarnas relation till den politiska makten. Vi tittar närmare på frågan.

Utan oberoende domstolar, ingen riktig demokrati. De flesta instämmer nog i detta. Man brukar skilja mellan den *lagstiftande* makten (parlamentet), den *verkställande* makten (regeringen) och den *dömande* makten (domstolarna). Trots variationer mellan olika länder, återkommer denna tanke om *maktindelning* ofta som en grundbult i ett demokratiskt samhälle.

Ändå är historien fylld av försök att påverka domstolarna, något som urholkar principen att domar ska vila på lag och bevisprövning – inget annat. Om sådana avsteg sker regelmässigt, kan medborgarnas tilltro till rättssystemet rubbas. Det går helt enkelt inte att lita på att domstolarna dömer rättvist.

Oron för en sådan utveckling kan förklara den uppmärksamhet som fallet med de två nämndemännen i Göteborg har fått.

POLITIK & NÄMNDEMÄN

Göteborgshändelsen har satt fingret på frågan om politikernas åsikter om nämndemännens tjänsteutövning. Kritiken gäller huruvida en partiföreträdare i efterhand tagit sina nämndemän i örat för att ”dömt fel”. Exakt vad som sades vid mötet i Göteborg är omtvistat, men enbart det faktum att nämndemän och partiföreträdare för samtal med koppling till ett särskilt mål är, enligt kommentarerna, illa nog.

Vissa drog direkt paralleller till det som händer i Polen och Ungern (se sidan 6). Lite överdrivet kanske, men det finns nog anledning att hissa varningsflagg, vilket många,

däribland Nämndemännens Riksförbund, också gjort.

Några som kommenterat händelserna i Göteborg, menar att det inte är konstigt att politikerna försöker påverka nämndemännen, eftersom de nomineras av partierna. Även detta är nog att dra lite väl långtgående slutsatser. Den som är det minsta insatt, kan inte ha missat att nämndemannauppdraget är opolitiskt.

Frågan om hur nämndemän ska utses har diskuterats i decennier. Statliga utredningar, Domstolsverket och Nämndemännens Riksförbund har förespråkade en breddad

Snippahistorien i korthet

- Hovrätten i Västra Sverige friade 23 februari en man anklagad för våldtäkt. Bland annat låg en tolkning av begreppet snippa till grund för frikännandet. Mannen hade i tingsrätten förklarats skyldig.
- Domen väckte starka reaktioner.
- Den 2 mars avgick två av nämndemännen som dömt i målet. De hade kallats till ett möte med företrädare för Socialdemokraterna i Göteborg, det parti som nominerat nämndemännen.
- Nämndemännens Riksförbund reagerade starkt och hävdade att de fått bekräftat av en av nämndemännen att de uppmanats avgå.
- Den 15 maj meddelade Högsta domstolen att de kommer att ta upp fallet till prövning.

→ rekrytering, där partierna ska sträva efter att nominera personer utanför de egna leden. Fortfarande är dock en övervägande majoritet av nämndemännen medlemmar i ett politiskt parti. Nu är det dags för nya att utses. Återstår att se om någon förändring kommer att ske.

POLITIK & JURISTDOMARE

”Det första steget i den auktoritära spelboken är att få domarna att agera enligt de politiska ledarnas vilja.” Det sade Kevin Casas-Zamora, generalsekreterare för det Stockholmsbaserade demokratiinstitutet IDEA vid en konferens 2022.

En central fråga om domstolarnas oberoende handlar om hur juristdomare tillsätts – och avsätts. Hur det går till skiftar mellan olika länder. Det är också på detta område som några länder på senare år utmärkt sig genom uppenbara försök att styra tillsättningen av domare.

I Sverige inrättades Domarnämnden 2011. Det var ett sätt att minska riskerna för politiska tillsättningar, även om det formellt är regeringen som tillsätter domare.

I mars i år lämnade grundlagskommittén sin utredning *Förstärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende*. De föreslår bland annat:

Hur tillsätts och avsätts domare? En central fråga i demokratin.

- Att en bestämmelse om domstolarnas oberoende förs in i regeringsformen.
 - Att Domstolsverket döps om till Domstolsstyrelsen och får en mer självständig ställning.
 - Att regeringen endast ska kunna utse domare som Domarnämnden har föreslagit.
- Kommittén har inte haft i uppdrag att utreda nämndemännens ställning.

HOTAT OBEROENDE

De senaste åren har flera länder uppmärksamats för beslut som inskränker domstolarnas oberoende. I renodlade diktaturer förekommer detta ofta, men en liknande utveckling sker nu i flera demokratier.

PROTESTER I ISRAEL

Vårens starka protester i Israel gällde ett förslag om att minska Högsta domstolens inflytande. Förändringen skulle ge regeringen större makt över rättsväsendet, bland annat vid tillsättning av domare. Israel saknar författning, men har ett antal grundlagslikande lagar. Högsta domstolen har kunnat stoppa lagar som strider mot dessa grundläggande lagar, men det ville regeringen nu förhindra. Protesterna har lett till att förändringarna skjutits upp.

POLITIK & DOMAR

Att folkvalda politiker stiftar lagar är en av grunderna i ett demokratiskt styrelseskick. Men hur är det då med politikers rätt att kommentera enskilda domar? Inte olagligt men olämpligt, är en uppfattning som många, dock inte alla, delar.

Yttrandefriheten gäller även politiker, och det finns ingen lag som uttryckligen förbjuder politiker att uttala sig om enskilda domar. I samband med Göteborgshändelserna debatterades frågan i SVT mellan förre justitieministern Thomas Bodström (S) och justitieutskottets ordförande Richard Jomshoff (SD). Båda var eniga om att politiker inte ska påverka nämndemän. Däremot var de oense om politikers rätt att uttala sig om enskilda domar.

–Yttrandefriheten är total. Att kunna ha en åsikt om en dom har jag haft många gånger och det kommer jag fortsätta att ha, sade Richard Jomshoff.

– Det är ett indirekt brott mot regeringsformen, sade Thomas Bodström, som menade att politiker som uttalar sig om en tingsrättsdom har ”gett en anvisning till hur hovrätten ska döma”.

Debatten lär fortsätta.*

TEXT: Thomas Östlund

Följ debatten

Efterspelet av den så kallade Snippadomen har lett till en omfattande debatt i medierna. Nämndemännens Riksförbund och många andra har medverkat. Sök på google och du hittar många inlägg, liksom på Nämndemännens Riksförbunds webbplats www.nmrf.se. Här är en del av det som skrivits och sagts.

• **ADVOKATSAMFUNDSPODDEN** nr 27 har titeln *Hur väl fungerar nämndemannasystemet egentligen?* Här medverkar bland andra Stefan Blomquist, ordförande i Nämndemännens Riksförbund. Länk till podden finns på www.nmrf.se.

• **DAGENS JURIDIK** har gjort en kartläggning som visar att flera av riksdagspartierna ser brister med nämndemannasystemet – men inget vill avskaffa det. En majoritet av partierna uppger dock att de vill se över rekryteringsförfarandet. Länk till artikeln finns på www.nmrf.se.

• **DOMSTOLSPODDEN**, avsnitt 14, 2018 har rubriken *Domstol och politik* och handlar om juristdomarnas självständighet. Det var visserligen långt före Snippadomen men är relevant i sammanhanget.

PENSIONERING I POLEN

I Polen beslutade regeringen 2017 att införa ett slags disciplinförfarande, som innebar att domare som inte följer regeringens politiska agenda kan avsättas. Året därpå, 2018, beslutade regeringen att nästan hälften av Högsta domstolens domare skulle pensioneras – mot deras vilja. Nya domare tillsattes av en kommitté, påverkad av regeringen.

Förändringarna i Polens rättsväsende har kritiserats starkt av EU.

POLITISERING I UNGERN

EU och Europarådet har på senare år kritiserat Ungern för rättsväsendets minskade oberoende och vad som ses som en politisering av de högre rättsinstanserna, där maktbalansen förskjutits till regeringens förmån.

Ungern har också kritiserats för att inte ha utrett hatbrott riktade mot romer, hbtqi-personer och andra minoriteter. *

HISTORISKA RUTAN

Skampåle

SKAMPÅLE: "Pelare af trä eller sten, hvid vilken fordom förbrytare of-fentligen undergingo s.k. schavot-tering, utställdes att skämmas eller straffades med spö eller ris."

Beskrivningen kommer från uppslagsverket *Nordisk Familje-bok*, utgiven 1906–1924. Skam-pålen stod ofta utanför tingshuset, och den som dömdes till att stå där fick inte dölja sitt ansikte, tan-ken var ju att de skulle skämmas. Alla skamstraff (det fanns flera) avskaffades 1855. Andra ord för skampåle var stupa, spöpåle och kåk – det sista känns väl igen?

KOLLA POLISFILM

- Så skyddar du dig mot inbrott under semestern.
- Följ med på ett arbetspass i Rinkeby.
- Varför läggs en förundersökning ner?

Det är tre av femtioalet titlar på Polisens egen Youtubekanal. Kanalen är fylld med spän-nande filmer, från en minut långa till mycket längre.

Du hittar filmerna på:
[www.youtube.com/
user/polisen](http://www.youtube.com/user/polisen)

BILD: ISTOCK

BILD: ISTOCK

Förslag om skärpta straff för vapenbrott

– **VI MÅSTE MED SAMHÄLLETS** samlade kraft tydligt markera mot brott som begås inom kriminella nätverk. Det sade justitieminis-ter Gunnar Strömmer när han i april tillsammans med represen-tanter för Tidöpartierna presenterade en promemoria med för-slag om skärpta straff för de allvarigare formerna av vapenbrott, brott mot tillståndsplikten för explosiva varor, vapensmuggling och smuggling av explosiva varor. Bland annat höjs maxstraffet för synnerligen grovt brott från fängelse högst sju år till högst tio år. Promemorian är nu ute på remiss och lagändringarna föreslås gälla från 1 april 2024.

Ny bok: Svensk juridik

NÄMNDEMÄN ÄR INGA JURISTER, men säkert väcker uppdraget ett intresse för det svenska rättssystemet och dess lagar. Den nyutkomna *Svensk juridik* av Mats Persson med flera, är en grundläggande lärobok i juridik som överskådligt och pedago-giskt beskriver den svenska juridiken. Priset är över 600 kronor, så testa biblioteket, eller varför inte köpa ett ex och låta det rotera bland medlemmarna i nämndemannaföreningen?

Barnen och gängvåldet

"MIN KILLE HAR SKAFFAT en pistol som han har med sig varje gång han går ut eftersom folk är ute efter honom."

Citatet kommer från ett samtal till Bris stödlinje.

Hur påverkas barn av att växa upp i ett samhälle där dödsskjutningar och gäng-

kriminalitet hör till vardagen? Frågan tas upp i rapporten *Barns rättigheter i skottlinjen*, som lyfter kopplingen mel-lan gängkriminalitet, barnets rättigheter och barns upp-växtvillkor. Finns att läsa och ladda ner på www.bris.se.

3 nya böcker

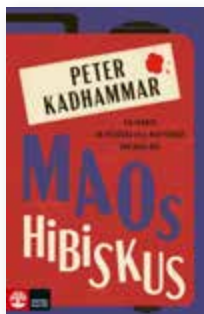
Sommartid är tid för böcker. Här tre tips på rykande färska läsupplevelser.

GANGSTERS: SANNA HISTORIER OM SKURKAR, SVINDLARE, MÖRDARE OCH REBELLER
Patrick Radden Keefe

”Bättre än så här blir det inte. Stäng av mobilen, lägg dig på soffan och du kan se fram emot en oslagbar läsupplevelse.” Så skrev Ingall Mosander i Aftonbladet om *Gangsters*.

Patrick Radden Keefe är journalist på tidningen The New Yorker och har nu samlat sina mest minnesvärda reportage. Han skriver om vapenhandlare, knarkkungar, bedragare, och andra levnadsöden.

MAOS HIBISKUS

Peter Kadhammar

Samtidsskildring i thrillerformat, med rötterna i den maoistiska vänsterrörelsen på sextiotalet – och vad som händer fyrtio år senare. Peter Kadhammar är reporter och kolumnist på Aftonbladet.

DROTTNINGAR OCH PRETENDER: OM GULDÅLDERNS DECKARFÖRFATTARINOR

Carina Borman

Gillar du deckare? Här får du möta kvinnorna bakom mordhistorierna. Carina Borman berättar om ett antal brittiska och svenska deckarförfattarinnor. Välkommen att lära känna Dorothy L. Sayers, Agatha Christie, Maria Lang, Kerstin Ekman och några av deras mindre kända kollegor.

BILD: ISTOCK

FÄRRE MISSTÄNKTA FÖR BROTT 2022

EFTER ALLA RAPPORTER om skjutningar och gängvård är det svårt att tänka sig att antalet personer som misstänks för brott minskar. Men så är det faktiskt. Brå sammanställer varje år statistik om brott och brottslighet. Här är några siffror från 2022:

- 89 678 personer misstänktes för brott, med misstankegraden ”skälig misstänkt” eller högre. Det är en minskning med 1 % jämfört med 2021.
- Av de misstänkta var 23 % kvinnor och 77 % män.
- Antalet handlagda brott minskade i alla brottskategorier. Största minskningen noteras för bedrägeribrott med 14 %.
- Av de misstänkta fick 85 990 ett lagföringsbeslut, en minskning med 1 % jämfört med 2021.
- Jämfört med för tio år sedan, 2013, har andelen brottsmisstänkta i befolkningen minskat med 1 %.
- Även antalet anmälda brott minskade 2022 med 2 % jämfört med året innan. Totalt under 2022 anmäldes cirka 1,45 miljoner brott.

Mycket mer statistik finns på www.bra.se

Utredning om HETS MOT FOLKGRUPP

Den statliga utredningen *En tydligare bestämmelse om hets mot folkgrupp* har nu överlämnats till regeringen. Utredningen föreslår både tydligare lagskrivningar och skärpt straffansvar, samt att enskilda brottsoffer ska få bättre skydd vid hets mot folkgrupp.

A portrait of a man with short, light brown hair, a beard, and glasses, wearing a tan jacket over a dark shirt. He is looking directly at the camera against a background of a red brick wall.

Demokratis blinda fläck

Politiker som vill styra och ställa med "sina" myndigheter. Tjänstemän som tvekar i sin roll som myndighetsutövare. Ingen bra kombo för en fungerande rättsstat, menar forskaren **RICHARD SANNERHOLM**. Om människors tillit till myndigheterna vacklar, då kan det sluta illa.

P

PORTRÄTT

Richard Sannerholm

ÅLDER: 44.

GÖR: Lektor i offentlig förvaltning vid Södertörns högskola.

BOR: Radhus i Farsta söder om Stockholm.

FAMILJ: Sambo och fyra barn. Två, fyra, nio och tolv år.

FRITID: Judo.

LÄSER: Många böcker samtidigt. Just nu bland annat *Sveriges långa historia* av Henrik Lindström.

LYSSNAR PÅ: Nathaniel Rateliff, amerikansk countryartist.

FÖREBILD: En akademisk förebild är Martin Kruger, professor från Australien. Vän och rättsstatsnörd som jag. Han skriver lätt, ledigt och snyggt.

Självständiga domstolar. Allmän rösträtt. Det är välkända inslag i en demokratisk rättsstat. Men vilken roll för demokratin har den offentliga förvaltningen – från stora Socialstyrelsen till lilla Skolförvaltningen i Mölndal?

– Den offentliga förvaltningen är en blind fläck i människors demokratiska medvetande, säger Richard Sannerholm, lektor i offentlig rätt vid Södertörns högskola. För ett par år sedan kom hans bok *Rättsstaten i Sverige*.

– Förenklat handlar rättsstaten om hur man får stater att fungera på ett bra sätt. Man kanske kan säga att jag sysslar med den tråkiga delen av juridiken, säger han lite urskuldande.

Tråkig eller ej, boken är slutsåld, en ny upplaga kommer till hösten. Och efter ett par timmars samtal med Richard Sannerholm står det klart att hans forskning berör fundamentala delar i samhällsmaskineriet.

I UKRAINA

Richard Sannerholms intresse för rättsstaten väcktes tidigt under juridikstudierna i Örebro, och har varit en röd tråd genom hans karriär. Han doktorerade 2009 och arbetade flera år internationellt, bland annat i Kosovo och Ukraina. I Folke Bernadotteakademien, en myndighet som sysslar med freds-, säkerhets- och utvecklingsfrågor, deltog han i ett projekt för att bygga upp den ukrainska rättsstaten på kommunal nivå.

– Det var spännande. Praktik och forskning gick hand i hand. Många jag mötte frågade hur det

ser ut i Sverige. Det gjorde att jag ville lära mig mer om hur rättsstaten fungerar här, säger han.

Och det är vad han sysslar med nu, genom att forska, skriva och undervisa.

SKANDALER

Vissa händelser de senaste åren har fått många att undra vad som egentligen pågår i myndighetsverige. Googla ”Muthärvan i Göteborg” eller ”Skandalen vid Transportstyrelsen” och du kan fördjupa dig i två fall, där myndigheterna kört i diket. Richard Sannerholm berör båda fallen i sin bok.

– Det här är naturligtvis spektakulära händelser, men de speglar tendenser som vi måste vara uppmärksamma på.

Det är dessa, mer långsamma förskjutningar i den svenska rättsstatens funktionalitet, som främst fångar Richard Sannerholms intresse.

ROLL- OCH ANSVARSFÖRDELNING

En central tanke hos honom är att det ska finnas en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan valda politiker och självständiga myndigheter. I domstolsväsendet är rågången väl känd. Inom den offentliga förvaltningen är den inte lika uppenbar, och luckras dessutom upp alltmer, menar Richard Sannerholm. Uppluckringen kommer från olika håll.

Den ena sidan av saken handlar om politikernas agerande.

– De folkvalda har så klart rätt att styra myndigheterna. De ska stifta lagar och utfärda förordningar, men inte ge sig in

➔ i enskilda beslut och påverka hur lagarna tillämpas.

Så här fungerar det också i de flesta fall. Problemet, menar Richard Sannerholm, är att politikerna alltmer börjar styra genom informella kontakter.

– Det kan vara lockande för ett statsråd att kalla till sig en myndighetschef och tala om vad som behöver göras.

Problemet är att sådana mer eller mindre dolt uttryckta förväntningar kan leda till målkonflikter och dilemman. En generaldirektör kan ställas inför frågan: ”Ska vi leva upp till vad ministern för tillfället önskar eller vad vårt formella uppdrag och lagen kräver?”

– Vi har inget laglöst myndighetssamhälle, men tendenserna till politisk detaljstyrning är oroväckande, säger Richard Sannerholm.

Här finns också paralleller till nämndemannasystemet. Richard Sannerholm menar att lekmannainflytandet i domstolarna är viktigt, men den senaste tiden har visat på vikten av att de inblandade känner till sina roller.

– Det ska inte finnas några politiska påtryckningar på nämndemännen. Även om det kanske sker för den goda sakens skull ska det inte förekomma.

SKA VARA FYRKANTIGT

Den andra sidan av saken berör det som lite högtidligt kan kallas den svenska ”ämbetsmannakulturen”.

– Att politiker försöker påverka hade inte varit lika farligt om vi hade tjänstemän med en tydlig integritet. Men jag tvivlar på att alla som arbetar på våra myndigheter egentligen vet vad det innebär att vara statstjänstemän, vad de får och inte får göra.

Att myndigheterna allt mer anlitar externa leverantörer och konsulter, även inom det juridiska området, kan förstärka en redan otidlig ämbetsmannaroll.

Experter på olika sakområden kan också drivas av en egen agenda av att vilja förändra.

– Det är bra att det kommer in kunskap och engagemang, men det passar inte alltid

inom ramen för en fyrkantig myndighet. Och myndigheter ska vara fyrkantiga!

Kanske kan man kalla den offentliga förvaltningen för rättsstatens blodomlopp. Vi medborgare möter sällan ministrar och domare, men myndighetsföreträdare desto oftare, och i livets alla skeden.

– Sverige har varit ett högtillitssamhälle. Vi har litat på varandra som medborgare, och även på samhällets institutioner. Om tilliten luckras upp, och vi undviker kontakt med myndigheter, är det problematiskt.

Om detta kryddas med skandaler som avslöjar korruption och oegentligheter, kan förtroendet rubbas ytterligare.

UTKRÄV ANSVAR

Det finns inga snabba lösningar för att stärka rättsstaten. Vad Richard Sannerholm önskar är att frågan ska diskuteras mer än idag.

– Politik kan inte bara handla om jobbskatteavdrag. Vi måste också föra ett nyanserat samtal om hur vårt land ska styras.

En annan åtgärd gäller ansvar. Ett starkare ansvarsutkrävande är, om inte hela lösningen, så en bit på vägen för att stärka tilliten till myndigheterna, och därmed rättsstaten.

– I Sverige är vi inte så bra på att utkräva ansvar. Det behöver inte alltid handla om att någon ska straffas, utan om att gå till botten med vad som hänt, så att det inte upprepas. Den första svenska haverikommissionen tillställdes efter det att regalskeppet Vasa sjönk. Det var ett sätt att försöka lära av misstagen.

Richard Sannerholm håller just på att avsluta en föräldraledighet. Han trivs med att forska och undervisa, och har en stor frihet att själv välja inriktningen på sin forskning. Med stor sannolikhet fortsätter intresset för rättsstatens utveckling.

– Vissa som läst min bok har hört av sig och sagt att jag måste nyansera bilden. Andra säger att det är mycket värre än vad jag skriver. Det visar i alla fall att det finns ett intresse för det jag gör.*

TEXT & BILD: Thomas Östlund

Samarbete kring nämndemän ger goda resultat

Sedan 1 januari 2017 har Södertörns tingsrätt ett regionalt nämndemannakansli som hanterar bland annat schemaläggning och ersättningsyrkanden för Stockholmsområdets cirka 1 400 nämndemän. De samordnar även vissa utbildningar och tar fram gemensamma riktlinjer. I den regionala samverkan ingår Attunda, Nacka, Solna, Stockholms och Södertörns tingsrätter. Den dagliga hanteringen av nämndemän ligger kvar på hemmadomstolen.

FOTO: DOMSTOLSVERKET

Ramis Erer och Anna Barck, ordningsvakt/nämndemannabokare respektive servicechef på Solna tingsrätt.

Anna Barck och Ramis Erer arbetar som servicechef respektive ordningsvakt/nämndemannabokare på Solna tingsrätt. De ser många fördelar med det regionala samarbetet.

– Vi tycker att det blir tydligare för nämndemännen vart de ska vända sig i olika frågor. Om det gäller en sjukmålan eller den dagliga hanteringen av mål, så tar vi hand om de ärendena. När det gäller frågor om löner och utbetalningar så sköts det från Södertörns tingsrätt.

Samarbetet innebär också att domstolarna får en mer enhetlig hantering av olika frågor.

– Nämndemannakansliet har tagit fram rutiner som beskriver hur olika frågor ska hanteras. Så oavsett vilken

tingsrätt i Stockholmsområdet du tjänstgör vid som nämndeman så hanteras frågor, som exempelvis rör ersättningsar, på samma sätt.

ENHETLIGA BEDÖMNINGAR

Arbetsuppgifterna på nämndemannakansliet kan variera men de handlar i huvudsak om administration kopplat till utnämningar, utbildningar, viss schemaläggning samt beslut om ersättningar.

Camilla Murray och Szilárd Rado arbetar som servicechef respektive administrativ direktör på Södertörns tingsrätt. De tror att samarbetet skapar goda förutsättningar för ökad rättssäkerhet.

– Vi får en mer enhetlig bedömning av ersättningsfrågor, trots att det rör sig om fem olika domstolar. Det

uppstår också effektiviseringsfördelar då vi har en riktlinje, en kommunikationskanal till nämndemännen och en gemensam utbildning, säger Camilla.

Nyutnämnda nämndemän får ta del av ett introduktionsprogram som leds av en lagman, domare, säkerhetschef samt administratörerna från kansliet. Samtliga nämndemän avlägger även domared i grupp vilket sparar tid och administration för varje enskild domstol.

GEMENSAMMA RUTINER VIKTIGA

Szilárd betonar vikten av att det finns tydliga gränsdragningar och riktlinjer för hur samarbetet kring nämndemän ska gå till och hur det dagliga arbetet ska bedrivas.

– Lagmännen har delegerat frågor om

framtagande av rutiner och andra utvecklingsfrågor till oss administrativa direktörer. Vi ser årligen över arbetsformerna, riktlinjerna och utvecklar verksamheten tillsammans med administratörerna på kansliet respektive övriga medarbetare på domstolarna som ingår i samarbetet.

EFFEKTIVARE NÄMDEMANNAHANTERING

Avdelningen för domstolsutveckling på Domstolsverket har i uppdrag att utreda förutsättningarna för en utökad samverkan av nämndemannahanteringen inom Sveriges Domstolar. Arbetet pågår och beräknas bli klart till sommaren. Syftet är att åstadkomma en effektivare, enhetlig och robust hantering av nämndemannafrågor på domstolarna. *

Doris Möller, Årets Nämndeman

Ser människan och möjligheterna

- Det känns överväldigande, säger Doris Möller som utsett till Årets Nämndeman 2023.
- ”Kan det verkligen vara sant”, var hennes första tanke när hon fick beskedet.
- Jag är ju bara som jag alltid varit, social, nyfiken och tycker om människor.

Det är knappast någon tvekan om att Årets Nämndeman är en aktiv och engagerad person. ”Kollegial” stod det i nomineringen.

– För mig betyder det att uppmärksamma andra människor. Se om det är något jag kan hjälpa till med. På det sättet lär du dig också hela tiden nya saker själv.

Doris svor domareden redan 1990 och har varit nämndeman sedan dess,

med ett uppehåll på ett par år. Hon tvekade lite när hon blev tillfrågad om att bli nämndeman.

– Jag hade en trasslig uppväxt och började jobba när jag var fjorton, men har alltid försökt se möjligheter i stället för hinder. Jag minns att min kloka dotter sa ”det här klarar du mamma”.

På den vägen är det.

mycket mer. Ett spännande jobb!

Nu bor hon med sin sambo i centrala Ystad. Den vackra medeltidsstaden är ett perfekt ställe för Doris, som är intresserad av arkitektur och historia.

– Vi har ett jättefint hus som jag tycker om att pyssla med.

NOMINERA LÄMPLIGA

Doris har aldrig ångrat beslutet att bli nämndeman.

– Det är ett fantastiskt intressant. Egentligen borde varje människa få inblick i hur rättssystemet fungerar.

Samtidigt är det viktigt att alla nämndemän inser att de har ett ansvarsfullt uppdrag.

– Jag hoppas de politiska partierna tänker på detta, nu när det är dags att utse nya, så att de nominerar lämpliga personer.

Åren efter pandemin har

”DORIS PÅ KONSUM”

I tjugofem år arbetade Doris i en livsmedelsaffär i Sjöbo, där hon då bodde.

– Jag var ”Doris på Konsum”, säger hon och skrattar.

Sedan sade kroppen ifrån, och då läste hon in gymnasiet. De sista åren i yrkeslivet, fram till hon fyllde 69 år, var Doris studioansvarig på Ystad Studios, Film i Skåne.

– Jag var med och roddade brittiska versionen av Wallander, teveserien Bron och

BILD: DICK LINDSTRÖM

Doris Möller, 76

Nämndeman i Ystad tingsrätt och i Förvaltningsrätten i Malmö. **FAMILJ:** Sambo, två barn med familjer. **BOR:** I ett hus i centrala Ystad. **FRITID:** När jag vill koppla av så syr jag kläder, till mig själv och till mina barnbarn. **LÄSER:** Inte så mycket. Är hellre i farten. **MUSIK:** Dansbandsmusik och jazz.

”Värnar vår demokrati”

Det var Doris Möllers kollegor i Ystads Nämndemannaförening som nominerade henne. De skrev:

”Hon bistår oss andra genom att vid behov vänligt och tydligt ta upp diskussioner om vårt viktiga uppdrag.”

”Hennes fokus är alltid att värna vår demokrati genom att alla vi cirka åttio nämndemän agerar för att vidmakthålla och förstärka allmänhetens förtroende för vårt rättssystem.”

Doris varit drivande för att blåsa nytt liv i Ystads Nämndemannaförening.

– Vi nämndemän måste lära av varandra, för det behövs en lokalförening.

Nu siktar hon på en ny period som nämndeman.

– Jag känner att jag gör mitt uppdrag på ett bra sätt. Jag har också kvar min energi, nyfikenhet och positiva syn på livet.

Doris berättar om flera tillfällen då hon genom att visa medmänsklighet och tillit till människors förmåga gjort skillnad. Hon minns en kille på glid som hon var kontaktperson för. – Femton år senare möttes vi på gatan. Vi hejade och han vände sig om och sa: ”Tack Doris för att du räddade mitt liv.” Den känslan var faktiskt större än att bli årets nämndeman.*

TEXT: Thomas Östlund

Årets Nämndeman utses varje år av förbundsstyrelsen i Nämndemannens Riksförbund efter nomineringar från lokala nämndemannaföreningar.

FÖRENINGSNYTT

Regionmöte i Skellefteå

DEN 18 FEBRUARI samlades medlemmar från de tre nordligaste nämndemannaföreningarna Umeå NF, Skellefteå NF och Luleå NF tillsammans med förbundsordförande Stefan Blomquist och vice förbundsordförande Linda Ingvarsson till ett möte. Under dagen delade

lokalföreningarna erfarenheter med varandra, bland annat om hur man kan arbeta för att bli fler medlemmar, om förslag på aktiviteter samt om samverkan mellan föreningarna och förbundsstyrelsen. Gäst på mötet var Christel Lundmark, lagman vid Skellefteå tingsrätt.

Årsmötesdags

MÅNGA LOKALA nämndemannaföreningar har haft årsmöten nu i vår. På det välbesökta årsmötet vid Nämndemannaföreningen vid Förvaltningsrätten i Stockholm serverades korv med bröd och domstolsledningen berättade om året som gått och kommande utmaningar.

Föreningen satsar på informativa rollups och exponering av tidningen i nämndemannarummet – för att berätta om föreningen och locka nya medlemmar.

DIAMANT SALIHU PÅ NÄMNDEMÄNNENS DAG

NÄMNDEMÄNNENS DAG den 11 maj uppmärksammandes av Nämndemannens Riksförbund genom ett webinarium med journalisten Diamant Salihu som skrivit boken *Tills alla dör* om gängkriminaliteten.

Rättegångar som gått till historien

Historien är fylld av spektakulära rättegångar som fascinerar långt efter det att domen är avkunnad. Här är några rättegångar som gått till historien – i världen och Sverige.

SOKRATES TÖMDE GIFTBÄGAREN

Sokrates är en av filosofins giganter. År 399 f.Kr. anklagades han för avguderi och för att vilseleda ungdomen. Juryn bestod av 500 manliga medborgare i Aten, som med knapp majoritet förklarade honom skyldig. Med ironisk finesse föreslog Sokrates straffet: Gratis mat livet ut på en av Atens bästa krogar. Det uppskattades inte och han dömdes till döden. Enligt legenden tömde han själv giftbägaren.

Sokrates tre timmar långa försvarstal vid rättegången nedtecknades av hans lärjunge Platon och räknas till världslitteraturens klassiker. Ett tema i talet är Sokrates insikt om hur lite han själv egentligen vet, vilket är det som gör honom så klok. En lärdom som fortfarande tål att tänka på.

- Boken *Platon. Skrifter. Bok I* (Atlantis) innehåller bland annat Sokrates försvarstal.

NAZISTER DÖMDES I NÜRNBERG

Kanske den mest kända rättegången genom tiderna, fast det egentligen var 13 olika, som pågick 1945–1949. Totalt ställdes drygt 200 nazister inför rätta.

Vid första rättegången dömdes 11 av de 24 anklagade till döden. Herman Göring begick självmord med en cyanidampull innan avrättningen, medan de andra hängdes. Vissa tyckte att man kunde gjort processen kort och avrättat de skyldiga direkt, utan rättegång. Men så blev det inte. De åtta domarna kom från segrarmakterna USA, Frankrike, Storbritannien och Sovjet.

- Boken *Nürnbergrättegången* av Leon Goldensohn bygger på samtal med anklagade och vittnen.

- I Nürnberg kan du besöka Justitiepalatset, med en utställning om rättegångarna.

De anklagades bänk i den första av Nürnbergrättegångarna.

EISCHMANN FICK SITT STRAFF

Nazisten Adolf Eischmann, född 1906, spelade en aktiv roll i förintelsen av judarna under andra världskriget. Han flydde till Argentina 1944 men greps 1960 av den israeliska underättelsetjänsten Mossad. Rättegången, bland annat med överlevande vittnen från förintelsen, hölls i Jerusalem. Eischmann dömdes till döden för folkmord och brott mot mänskligheten. Själv hävdade han att han bara lytt order. Han avrättades genom hängning 31 maj 1962.

- Dokumentären *Djävulens erkännande* i tre delar skildrar rättegången mot Eischmann, från gripandet i Argentina till autentiska inspelningar från rättegången. Finns på SVT Play.

Adolf Eichmann vid rättegången i Jerusalem.

HAIJBYAFFÄREN – KUNGAHUS, SEX OCH UTPRESSNING

År 1952 dömdes Kurt Haijby till åtta års straffarbete av Svea hovrätt. Domen var kulmen på Haijbyaffären, en av förra seklets största skandaler, med kungahus, sex och utpressning som spektakulära ingredienser.

Kurt Haijby hade pressat hovet på pengar, för att inte avslöja sin sexuella förbindelse med kung Gustav V.

Pengar betalades också ut. Affären har kallats "rättsröten" och i pressen anklagades både ämbetsmän, jurister och det svenska rättssamhället i stort.

Var Kurt Haijbys anklagelser sanna? Hade kan och kungen en kärleksaffär? Vissa svarade ja, andra var mer tveksamma. Finansminister Ernst Wigforss kommentar väckte mycket munterhet: "Kungen? Så vital vid hans ålder? Beundransvärt!"

- Haijbyaffären har legat till grund för flera böcker och skildras i teveserien *En kunglig affär* från 2021. Finns på SVT Play.

Kurt Haijby med sitt ombud, advokat Henning Sjöström.

PALME-RÄTTEGÅNGEN

Alla som var med 1986, minns nog exakt var de befann sig vid beskedet om mordet på statsminister Olof Palme. I juli 1989 fälldes Christer Pettersson (1941–2004) för mordet. Tingsrätten var oenig och nämndemännen röstade för en fällande dom. Grunden var Lisbeth Palmes vittnesmål och utpekande av Pettersson vid en konfrontation, som dock enligt många genomfördes på ett felaktigt sätt. En enig Svea hovrätt friade senare Christer Pettersson.

År 2020 utpekades den avlidne Stig Engström, den så kallade Skandiamannen, som skyldig till mordet på Olof Palme och polisutredningen lades ner. Beslutet möttes av stark kritik. Spekulationerna om Palmemordet fortsätter...

- Det finns massor av böcker och filmer om Palmemordet. Rättegångspodden från 3 juli 2016 har rubriken *Rättegången mot Christer Pettersson*.

Olof Palme sköts till döds i korsningen Sveavägen–Tunnelgatan i Stockholm.

GIFTASPROCESSEN – MED RÄTT ATT HÄDA

Diskussionen om yttrande- och tryckfrihetens gränser är knappast ny. År 1884 anklagades August Strindberg för blasfemi med sina "hädiska" ord om kristendomen i novellsamlingen *Giftas*.

Strindberg frikändes av Stockholms rådhusrätt, och de sista spåren av blasfemilagar i Sverige avskaffades 1970. Men frågan om vad som får och inte får sägas om religioner lever kvar. Tänk bara på senaste tidens koranbränningar eller fotografen Elisabeth Ohlsons utställning *Ecce Homo*.

- August Strindbergs *Giftas* med tolv noveller utkom 1884. På www.stockholmskällan.se finns rättegångsprotokollet att läsa.*

TEXT: Thomas Östlund

ENALJMÖTE I BULGARIEN Sverige inspirerar!

– Många jag mötte var imponerade av vårt arbete i Sverige, inte minst våra framgångar för att påverka politikerna om vikten av lekmannainflytande i domstolarna. Det säger Stefan Blomquist, förbundsordförande i Nämndemännens Riksförbund, som i maj deltog vid ENALJs möte i Sofia, Bulgarien.

ENALJ (European Network Association of Lay Judges) är ett nätverk av nämndemannaorganisationer i Europa som startade

2012. Ett tjugotal länder är representerade i ENALJ, och tolv var med vid konferensen i Sofia.

Tanken med nätverket är, förutom kontakt- och erfarenhetsutbyte, att driva opinion för vikten av oberoende domstolar med lekmannainflytande.

– Det märktes på konferensen att det blåser motvind i många länder, främst i Östeuropa, med en ökad politisering av domstolarna, säger Stefan Blomquist.

Villkoren och reglerna för nämndemän skiftar i olika länder, och påverkansarbetet försvåras

av att det ofta finns flera nämndemannaföreningar.

– Den enighet vi har i Sverige, med ett förbund, är en klar fördel när det gäller att förbättra våra villkor. Det var roligt att inse att vi har kommit längre än i många andra länder, och att de kan inspireras av oss, säger Stefan Blomquist. *

FOTO: ISTOCK

Gilla oss på Facebook!

Nämndemännens Riksförbund finns på Facebook. Nyheter publiceras löpande, vilket gör det smidigare för dig att ta del av viktiga händelser och datum. Gillar du "Nämndemännens Riksförbund NRF" får du automatiskt våra nyhetsuppdateringar.

Läs och sprid Nämndemannen

TIDNINGEN Nämndemannen skickas inte som tidigare hem till nämndemännen, på grund av att vi inte har tillgång till hemadresser.

Ta ditt exemplar – och hjälp att sprida tidningen till andra!

Redaktionen

Håll koll på hemsidan

På www.nmrf.se hittar du bland annat gamla nummer av tidningen Nämndemannen, förbundets nyhetsbrev och information om lokalföreningarna.

DET HÄR ÄR NÄMNDEMÄNNENS RIKSFÖRBUND:

- Är en ideell, opolitisk och religiöst obunden förening med cirka 3 000 medlemmar.
- Har en bred lokal verksamhet i 51 lokala nämndemannaföreningar.
- Bidrar till ökad kompetens och

gemenskap bland nämndemännen.

- Bevakar och tillvaratar nämndemännens intressen genom kontakter med riksdag, regering, regioner, kommuner och statliga myndigheter.
- Arbetar för att förbättra nämndemännens villkor, vad gäller arvoden, utbildning etc.

- Är remissinstans i frågor som berör rättsväsendet.
- Bildar opinion för nämndemannasystemets givna plats i en modern demokrati.
- Ger ut tidningen Nämndemannen och driver webbplatsen www.nmrf.se.

KORTA FAKTA OM NÄMNDEMANNASYSTEMET

- Det finns cirka 8 000 nämndemän i Sverige. De avlägger domared och dömer i allmän domstol (tingsrätter och hovrätter) samt i allmän förvaltningsdomstol (förvaltningsrätter och kammarrätter).
- En nämndemans röst väger lika tungt som jurist-domarens för hur målet avgörs.
- Nämndemän nomineras av de politiska partierna. Kommunfullmäktige och regionfullmäktige utser nämndemännen utifrån partiernas styrka i kommuner och regioner.
- Nämndemannauppdraget är opolitiskt, och nämndemännen representerar inte sina partier. Nämndemännen ska följa lagen när de dömer.
- Nämndemännen utses vart fjärde år, året efter de allmänna valen. Det varierar hur ofta en nämndeman tjänstgör, 10–20 gånger per år är vanligt.
- Varje nämndeman ska genomgå obligatorisk utbildning.
- Nämndemännens arvode är 680kr/dag, för tjänstgöring mer än tre timmar. De har även rätt till ersättning för inkomstförlust.
- Nämndemannasystemet i Sverige har anor från 1200-talet. Ordet nämndeman är från medeltiden, då byäldste namngav de som skulle sitta vid tinget (Nämnda män = nämndemän). Lekmän (juridiskt oskolade) i domstolar finns i många länder, i skiftande former.

NÄMNDEMÄNNENS RIKSFÖRBUND

Adress Ågatan 15C,
749 35 Enköping

E-post kansli@nmrf.se

Kansliansvarig Håkan Welin
Webbplats www.nmrf.se

Facebook Nämndemännens
Riksförbund NRF

Bankgiro Nämndemännens
Riksförbund 5360-9855

Förbundsordförande

Stefan Blomquist,
stefan.blomquist@nmrf.se.

Förbundsstyrelsen presenteras på www.nmrf.se.

Valberedning Lotta Björklund (sammankallande)
lotta.bjorklund@nmrf.se

PRENUMERATION

Prenumeration: 120 kronor per år (fyra nummer).

Lösnummer: 40 kronor. **För prenumeration:** kontakta NRF:s kansli (se ovan).

REDAKTÖREN

Det onda och goda

DET FINNS INGET ont som inte har något gott med sig. Får man använda detta slitna ordspråk om Snippadomen? Det ”onda” har det vridits och vänts på i medierna. Du kan också läsa mer här i tidningen om hoten mot domstolarnas oberoende. Utsatta människor finns dessutom bakom de flesta händelser som skapar rubriker – vilket lätt glöms bort i det larmande mediebruset.

MEN DET GODA DÅ? Var finns det i denna historia? Jo, strålkastarljuset har riktats på en grundsten i nämndemannasystemet: Ingen politiker ska utöva påtryckningar på en domare. Det här borde inte vara så svårt att förstå och rätta sig efter. Särskilt inte efter vårens händelser. Det är gott.

Många nämndemän har säkert under de senaste månaderna funderat över sin roll och det stora ansvar som uppdraget innebär. Kanske kan det som hänt ge ytterligare styrka och mod att stå emot eventuella politiska påtryckningar i framtiden. Gott, även det!

Thomas Östlund

CHEFREDAKTÖR

POSTTIDNING B

Returadress: Nämndemännens Riksförbund

Ågatan 15 C, 749 35 Enköping

Kom med du också!

Ditt medlemskap i Nämndemännens Riksförbund är en röst för nämndemannasystemets givna plats i ett modernt samhälle. Som medlem bidrar du till arbetet med att förbättra villkoren för oss nämndemän.

Vill du delta i vår verksamhet finns många möjligheter, i någon av våra lokalföreningar över hela landet.

LOKALA NÄMNDEMANNAFÖRENINGAR

REGION 1

- Luleå Nämndemannaförening
- Skellefteå Nämndemannaförening
- Umeå Nämndemannaförening

REGION 2

- Nämndemannaföreningen vid Ångermanlands tingsrätt
- Jämtlands Läns Nämndemannaförening
- Sollefteå Nämndemannaförening
- Sundsvalls Nämndemannaförening

REGION 3

- Dalarnas Nämndemannaförening
- Falu Domstolars Nämndemannaförening
- Gästrik Nämndemannaförening
- Hälsinge Nämndemannaförening

REGION 4

- Enköping-Håbo Nämndemannaförening
- Upplands Nämndemannaförening
- Västmanlands Nämndemannaförening
- Värmlands Nämndemannaförening
- Örebro Läns Nämndemannaförening

REGION 5

- Nämndemannaföreningen vid Förvaltningsrätten i Stockholm
- Gotlands Nämndemannaförening
- Nämndemannaföreningen i Attunda tingsrätt
- Nämndemannaföreningen vid Kammarrätten i Stockholm
- Solna Nämndemannaförening
- Stockholms Nämndemannaförening (Stockholms tingsrätt)
- Nämndemannaföreningen vid Svea hovrätt i Stockholm
- Södertälje Nämndemannaförening
- Södertörns Nämndemannaförening

REGION 6

- Eskilstuna Strängnäs Nämndemannaförening
- Linköpings Nämndemannaförening
- Norrköpings Nämndemannaförening
- Nyköpings Nämndemannaförening

REGION 7

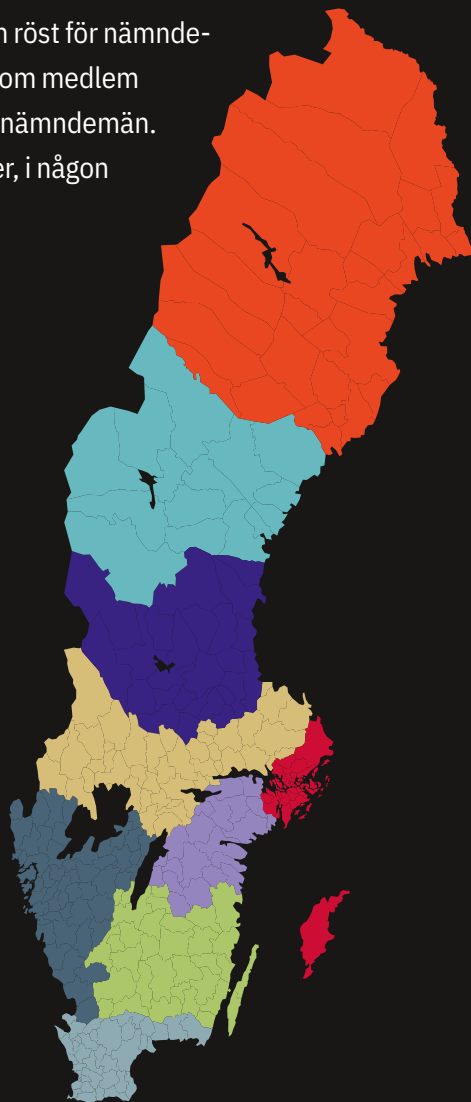
- Alingsås Nämndemannaförening
- Göteborgsregionens Nämndemannaförening
- Halmstads Nämndemannaförening
- Norra Dal Nämndemannaförening
- Skaraborgs Nämndemannaförening
- Uddevalla Nämndemannaförening
- Vänersborgs Nämndemannaförening

REGION 8

- Eksjö Nämndemannaförening
- Jönköpings Nämndemannaförening
- Kalmar-Ölands Nämndemannaförening
- Kronobergs Nämndemannaförening
- Oskarshamns Nämndemannaförening

REGION 9

- Blekinge Nämndemannaförening
- Helsingborgs Nämndemannaförening
- Nämndemannaföreningen vid Hovrätten över Skåne och Blekinge
- Hässleholms Nämndemannaförening
- Kristianstads Nämndemannaförening
- Lunds Nämndemannaförening
- Förvaltningsrätten i Malmö Nämndemannaförening
- Malmö Nämndemannaförening
- Ystads Nämndemannaförening

Välkommen till Nämndemännens Riksförbund!

HUR BLIR JAG MEDLEM? Enklast är att gå in på www.nmrf.se under fliken "Medlem". Där finns all information du behöver.

